

різниця виявилась вірогідною ($P < 0,01$ і $P < 0,001$). За третю лактацію найбільше молочного білка одержано від корів СИ породи (189,2 кг). Вони переважали тварин ЖЧМ на 20,5 кг (10,9 %), УЧеРМ – на 20,6 кг (12,2 %) і УЧРМ – на 44,8 кг (31,0 %, $P < 0,05$). За вищу лактацію високі показники за цією ознакою (195,5 кг) відмічено у корів ЖЧМ, які перевищували вихід молочного білка у ровесниць УЧеРМ на 1,5 кг (0,8 %), СИ – на 16,2 кг (9,0 %) і УЧРМ – на 18,9 кг (9,7 %).

Таким чином, із семи досліджуваних груп тварин за 1 і 2 лактації найвищу молочну продуктивність виявили корови голштинської породи. За вмістом жиру в молоці найвищими показниками характеризувалися корови симентальської породи. Найменший вміст білка в молоці відмічено у корів червоної степової і жирномолочного типу української червоної молочної порід. Вихід молочного жиру і білка в молоці за 1 і 2 лактації були найвищими у тварин голштинської породи, за 3 і вищу лактації – симентальської.

УДК 636.034.082.064.6.018

ВІКОВА ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ ТА ПОКАЗНИКІВ ПРИРОДНОЇ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

***М. І. Кузів, Є. І. Федорович, Н. М. Кузів
Інститут біології тварин НААН***

В успішній селекційній роботі з породами великої рогатої худоби важливе значення має вирощування племінного молодняку. Отримати високопродуктивних корів можна лише при оптимальному розвитку телиць впродовж усіх періодів вирощування. Об'єктивним показником росту організму тварин є їх жива маса. У процесі вирощування і використання тварин поряд із живою масою необхідно також врахувати природну резистентність, оскільки підвищення продуктивності може супроводжуватися послабленням конституції та природного опору організму проти хвороб. Природна резистентність характеризується комплексом гематологічних (морфологічних, біохімічних, імунологічних) та фізіологічних показників. Вона має генетичну природу, проте її рівень буває різним залежно від породи, віку, фізіологічного стану, годівлі, умов утримання тварин, пори року та інших факторів. Вікова динаміка неспецифічної резистентності тварин зумовлена особливостями розвитку організму в постнатальний період (Чумаченко В. Ю. та ін., 1990). У селекційній роботі важливе значення має визначення рівня природної резистентності тварин, яких розводять в різних регіонах (Карліков Д. В., 1984; Глазунов А. І., 1990; В. А. Забродін,

2004). Можливість і перспективність підвищення стійкості тварин до захворювань селекційно-генетичними методами підтверджується цілим рядом робіт (Карліков Д. В., 1984, Чумаченко В. Ю. та ін., 1990, Соловьева О., 2010).

Метою нашої роботи було дослідити вікову динаміку живої маси та показників природної резистентності телиць української чорно-рябої молочної породи в умовах західного регіону України.

Дослідження проведені в Сокальському відділенні ТзОВ «Молочні ріки» Львівської області на телицях української чорно-рябої молочної породи.

Живу масу тварин визначали шляхом індивідуального щомісячного зважування.

Бактерицидну активність сироватки крові визначали фотонейлометричним кюветним методом, лізоцимну – нефелометричним методом за В. Г. Дорофейчуком, фагоцитарну активність нейтрофілів крові, фагоцитарний індекс і фагоцитарне число – за методикою В. С. Гостєва, кількість Т- і В-лімфоцитів – за методикою М. Jondal et al. Кількість лейкоцитів визначали шляхом підрахунку в камері Горяєва, лейкоцитарну формулу – за загальноприйнятою методикою. Загальну оцінку природної резистентності проводили за шкалою, запропонованою В. Ю. Чумаченком та ін. (1990).

Телиці української чорно-рябої молочної породи характеризувалися високими показниками живої маси у всі вікові періоди. Так, середня жива маса новонароджених телиць становила 32,7 кг, 3-місячних – 100,9, 6-місячних – 174,3, 9-місячних – 240,0 і 12-місячних – 300,6 кг. Абсолютний та середньодобовий прирости телиць від народження до 3-місячного віку становили 68,3 кг та 746,0 г, від 3- до 6-місячного – 73,2 та 800,2, від 6- до 9-місячного – 65,7 та 718,6 і від 9- до 12-місячного віку – 60,6 кг та 662,3 г відповідно. Встановлено, що від народження до 3-місячного віку жива маса тварин збільшилася в 3,1 раза, до 6-місячного – в 5,4, до 9-місячного – в 7,4 і до 12-місячного віку – в 9,3 раза. Відносна швидкість росту та напруга росту живої маси телиць з віком знижувалися.

Захисні фактори організму до впливу зовнішнього середовища вивчали за показниками природної резистентності та показниками лейкоцитарної формули крові. Результати досліджень показують, що телиці української чорно-рябої молочної породи добре пристосовані до умов зовнішнього середовища. У дослідних телиць з віком збільшувалася бактерицидна, лізоцимна активності сироватки крові, фагоцитарна активність нейтрофілів крові, фагоцитарний індекс і фагоцитарне число. Так, ці показники в телиць 3-місячного віку становили 53,9; 22,0; 51,94 %, 8,62 і 4,48 од., а з 3- до 6-місячного віку вони зросли на 1,7; 1,9 ($P<0,01$), 1,49 ($P<0,05$), 0,11 і 0,19 ($P<0,05$), з 6- до 9-місячного віку – на 4,76 ($P<0,001$), 1,33 ($P<0,05$), 1,28; 0,1 і 0,16, з 9- до 12-місячного віку – на 2,32; 0,74; 1,5 ($P<0,05$), 0,03 і 0,15 та з 3- до 12-місячного віку – на 8,78 ($P<0,001$), 3,97 ($P<0,001$), 4,27 % ($P<0,001$), 0,24 ($P<0,05$) і 0,5 од. ($P<0,001$) відповідно.

У телиць 3-місячного віку кількість Т-лімфоцитів становила 42,41 %, В-лімфоцитів – 35,54 %. З 3- до 6-місячного віку ці показники зменшилися на 1,9 ($P < 0,001$) і 3,9 ($P < 0,001$), з 6- до 9-місячного – на 0,92 і 1,54 ($P < 0,01$), а з 9- до 12-місячного віку – збільшилися на 1,33 ($P < 0,01$) і 3,03 % ($P < 0,001$) відповідно.

Лейкоцитарний фон у телиць української чорно-рябої молочної породи в досліджувані вікові періоди був у межах фізіологічної норми, проте спостерігалася деяка міжвікова відмінність. З віком у лейкоцитарній формулі телиць збільшувалася кількість еозинофілів та сегментоядерних нейтрофілів і в 12-місячному віці ці показники становили 3,05 та 24,93 %, що було більше порівняно з 3-місячним віком на 0,67 та 1,31 % відповідно при $P < 0,05$ в обох випадках. Кількість лімфоцитів з віком знижувалася і в 12-місячному віці вона становила 63,10 %, що було менше ніж у 3-місячному віці на 2,57 % ($P < 0,001$). Кількість моноцитів в 9-місячному віці збільшилася порівняно з 3- та 6-місячним на 0,75 ($P < 0,05$) та 0,36 % відповідно і становила 4,90 %, а в подальшому в 12-місячному віці зменшилася на 0,39 %. З віком у лейкограмі телиць кількість базофілів та паличкоядерних нейтрофілів змінювалася незначно.

Загальний показник природної резистентності в телиць у різні вікові періоди знаходився в межах 53,1–57,3 бала, що вважається нормальним рівнем резистентності.

Таким чином, телиці української чорно-рябої молочної породи в умовах західного регіону України характеризуються високою інтенсивністю росту і доброю пристосованістю до умов зовнішнього середовища. З віком молодняку бактерицидна, лізоцимна активності сироватки крові та фагоцитарна активність нейтрофілів крові, фагоцитарний індекс і фагоцитарне число зростали.

УДК 636.325.082:502(477)

ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ ТА ЛІНІЙНОГО РОСТУ ЯРОК УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ ОВЕЦЬ

Т.В. Чокан
Інститут біології тварин НААН

У Карпатському регіоні з давніх давен розводили місцевих гірськокарпатських овець, добре адаптованих до важких кліматичних умов гір, невибагливих в утриманні та годівлі, але з достатньо низькими продуктивними якостями. Ці тварини забезпечували місцеве населення продуктами харчування, предметами одягу, сировиною для народних промислів (Mecinski Z., 1938; Макар І. А., 2004).